।। ପଞ୍ଚମ ଦିନ ପାରାୟଣ ।।

।। ଊନତ୍ରିଂଶ (୨୯) ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ମାଦ୍ରାସୀ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ଓ ବାବାଙ୍କ ଅଦ୍‌ଭୂତ ଦର୍ଶନ, ଜ୍ୟୋତିଷବାଣୀ ଖଣ୍ଡନ ଓ ପରୀକ୍ଷାରେ ସଫଳତା ଏବଂ କ୍ୟାପଟେନ ହାଟେଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ବିନ୍ଛୁଇଁ ଭୋଗ

ମାଦ୍ରାସୀ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ : ପ୍ରାୟ ୧୯୧୬ ମସିହାରେ ତତ୍‌କାଳୀନ ମାଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଏକ ଭଜନ ମଣ୍ଡଳୀ କାଶୀ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଲା । ଏହି ଦଳରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତି, ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ, କନ୍ୟା ଏବଂ ଶାଳୀ ଥିଲେ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେମାନଙ୍କର ନାମ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ । ବାଟରେ ସେମାନେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଅହମ୍ମଦନଗର ଜିଲା କୋପରଗାଁଓ ତାଲୁକର ଶିରିଡ଼ି ଗ୍ରାମରେ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା ନାମରେ ଜଣେ ମହାନ୍ ସନ୍ଥ ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ଯିଏକି ବହୁତ ଦୟାଳୁ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପ୍ତି କରିସାରିଛନ୍ତି । ସେ ବଡ଼ ଉଦାର ହୃଦୟର ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଅହେତୁକ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ପ୍ରତିଦିନ ସେ ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ବିତରଣ କରୁଛନ୍ତି । କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା କଳାକାରମାନଙ୍କୁ ଉଭୟ ସମ୍ମାନ ଓ ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟହ ଦକ୍ଷିଣା ଆକାରରେ ବାବାଙ୍କ ପାଖରେ ବହୁ ଟଙ୍କା ଠୁଳ ହେଉଥିଲା । ଏହି ଟଙ୍କାରୁ ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଏକ ଟଙ୍କା ଭକ୍ତ କୋଣ୍ଡାଜୀଙ୍କର ତିନି ବର୍ଷୀୟ କନ୍ୟା ଅମନୀକୁ, ଆଉ କାହାକୁ ଦୁଇରୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା, ଅମନୀର ମାଆ ଜମଲିକୁ ଛଅ ଟଙ୍କା, ଆଉ କାହାକୁ କାହାକୁ ୧୦ରୁ ୨୦ ଟଙ୍କା ତଥା କେବେ କେବେ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ଏପରି ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ବିତରଣ

କରୁଥିଲେ । ଏହା ଶୁଣି ସଂକୀର୍ତ୍ତନମଣ୍ଡଳୀ ଶିରିଡ଼ିରେ ଆସି ରହିଲେ । ସେମାନେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଭଜନ ଏବଂ ଜଣାଣ ପରିବେଷଣ କରୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା କିଛି ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିବା । ମଣ୍ଡଳୀର ତିନିଜଣ ସଦସ୍ୟ ବଡ଼ କୃପଣ ଥିଲେ । କେବଳ ଦଳ ମୁଖ୍ୟ ପତ୍ନୀଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ହୃଦୟରେ ବାବାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ତଥା ଆଦର ଥିଲା । ଥରେ ଯେତେବେଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆରତି ହେଉଥିଲା, ସେହି ମହିଳାଙ୍କର ଭକ୍ତି ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ଦେଖି ବାବା ବଡ଼ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ । ଏହାପରେ କ'ଣ ହେଲା ? ବାବା ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଇଷ୍ଟ ରୂପରେ ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ଏବଂ କେବଳ ସେ ହିଁ ବାବାଙ୍କୁ ସୀତାପତି ରୂପରେ ଦର୍ଶନ କଲେ । ଉପସ୍ଥିତ ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ବାବାଙ୍କୁ ଯେମିତି ଦେଖୁଥିଲେ ସେମିତି । ନିଜର ପ୍ରିୟ ଇଷ୍ଟଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରି ସେ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଗଲେ ତଥା ତାଙ୍କର କଣ୍ଠ ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ ହେଲା ଏବଂ ଆଖିରୁ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ବହିବାରେ ଲାଗିଲା । ଏହାପରେ ପ୍ରେମୋନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ସେ କରତାଳି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ କୌତୂହଳ ଜାତ ହେଲା; କିନ୍ତୁ କେହି ବି କାରଣ ଜାଣିପାରୁନଥିଲେ । ଦ୍ୱିପ୍ରହର ପରେ ସେ ଏହାର ରହସ୍ୟ ତାଙ୍କ ପତିଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ବାବାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱରୂପରେ ସେ କିପରି ଦର୍ଶନ କଲେ, ସେକଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ପତି ଭାବିଲେ କି ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବହୁତ ଭାବୁକ ଓ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସୀ । ଏଣୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଏକ ମାନସିକ ଭ୍ରମ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ସେ ଏହା କହି ତାଙ୍କ କଥାକୁ ଏଡ଼ାଇଦେଲେ ଯେ ବାବା ତୁମକୁ କେବଳ ରାମ ରୂପରେ ଦେଖାଯିବା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ? ପତ୍ନୀ କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ନାହିଁ, କାରଣ ସେହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଅନୁଭୂତି ହୋଇଥିଲା, ଏବେ ବି ସେହିପରି ହେଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ମନ ଶାନ୍ତ, ସ୍ଥିର ଏବଂ ସଂତୃପ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

।। ବାବାଙ୍କର ଅଦ୍‌ଭୂତ ଦର୍ଶନ ।।

ଏହି ପ୍ରକାର ଦିନ ବିତିବାରେ ଲାଗିଲା । ଦିନେ ରାତିରେ ତାଙ୍କର ପତି ଏକ ବିଚିତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସହରରେ ପୁଲିସ ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରି ବାନ୍ଧି ଜେଲ୍‌ରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଇଛି । ତତ୍‌ପଶ୍ଚାତ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ବାବା ଶାନ୍ତ ମୁଦ୍ରାରେ ହାଜତ ବାହାରେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ବାବାଙ୍କୁ ପାଖରେ ଦେଖି ସେ ଦୁଃଖରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ କହିଲେ କି 'ଆପଣଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଶରଣ ନେଇଛି । ଆପଣଙ୍କର ଏତେ ନିକଟ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ମୋ ଉପରେ ଏ ବିପଦ କାହିଁକି ଆସିଲା ?

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ବାବା କହିଲେ ' କୃତକର୍ମର ଫଳ ଅବଶ୍ୟ ଭୋଗିବାକୁ ହେବ ।'

ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଜଣକ କହିଲେ ଯେ 'ଏହି ଜୀବନରେ ତ ମୋର ଏପରି କିଛି କୁକର୍ମର ସ୍ମୃତି ଆସୁନାହିଁ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ମୋତେ ଏପରି ଦଶା ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ।'ବାବା କହିଲେ 'ଯଦି ଏହି ଜନ୍ମରେ କରିନାହଁ, ତାହେଲେ ଗତ ଜନ୍ମରେ କରିଥିବ ।' ସେ କହିଲେ ଯେ ବାବା, ଗତ ଜନ୍ମର ସ୍ମୃତି ତ ମୋର ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ବି ମାନିନିଏ ଯେ କିଛି ଭୁଲ ହୋଇଯାଇଛି, ଆପଣ ଥିବାରୁ ତାହା ତ ଭସ୍ମ ହୋଇଯିବା କଥା, ଯେପରିକି ଶୁଖିଲା ଘାସ, ଅଗ୍ନି ଦ୍ୱାରା ସମୂଳେ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଏ ।' ବାବା ପଚାରିଲେ ତୁମର ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ?' ସେ କହିଲେ-ହଁ ।'

ବାବା ତାଙ୍କୁ ଆଖି ବନ୍ଦ କରିବାକୁ କହିଲେ ଏବଂ ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ଆଖି ଖୋଲିବାକୁ କହିଲେ, କୌଣସି ଭାରି ଜିନିଷ ତଳେ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଆଖି ଖୋଲିବା ପରେ ସେ ନିଜକୁ କାରାବାସରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ପୁଲିସ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ତଥା ତାର ଶରୀରରୁ ରକ୍ତ ଝରୁଥିଲା । ଏହା ଦେଖି ସେ ଭୟଭୀତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବାବାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାବା କହିଲେ 'ବନ୍ଧୁ ! ଏବେ ତୁମ କଥା ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝାଯିବ । ପୁଲିସ ଅଧିକାରୀ ଆସିବେ ଓ ତୁମକୁ ଗିରଫ କରିନେବେ ।' ତାପରେ ସେ ପୁଣି ବିଚଳିତ ହୋଇ କହିଲେ 'ଆପଣଙ୍କର ବ୍ୟତୀତ ମୋର ଆଉ କିଏ ଅଛି ? ଆପଣ ଏକମାତ୍ର ଭରସା । ହେ ପ୍ରଭୁ ! କୌଣସି ପ୍ରକାର ମୋତେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।'

ଏହାପରେ ବାବା ପୁଣି ଆଖି ବନ୍ଦ କରିବାକୁ କହିଲେ । ଆଖି ଖୋଲିବା ପରେ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ହାଜତ ବାହାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବାବା ମଧ୍ୟ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ତାପରେ ସେ ବାବାଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ କଲେ ।

ବାବା ପଚାରିଲେ 'ଏବେ ମୋତେ କୁହ, ତୁମର ଏହି ନମସ୍କାର ଏବଂ ଆଗର ନମସ୍କାର ମଧ୍ୟରେ କି ପ୍ରଭେଦ ଥିଲା ? ଭଲଭାବରେ ଭାବି ଏହାର ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

ସେ କହିଲେ 'ଆକାଶ ଏବଂ ପାତାଳ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭେଦ, ପ୍ରଥମ ଓ ଏହି ନମସ୍କାର ମଧ୍ୟରେ ସେପରି ପ୍ରଭେଦ ଅଛି । ମୋର ପୂର୍ବ ନମସ୍କାର ତ କେବଳ ଧନପ୍ରାପ୍ତି ଆଶାରେ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହି ନମସ୍କାର ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱର ମନେ କରି କଲି । ପ୍ରଥମେ ମୋର ଧାରଣା ଥିଲା ଯେ ଆପଣ ଯବନ ହୋଇଥିବାରୁ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଭ୍ରଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ।'

ବାବା ପଚାରିଲେ 'ଯବନ ପୀରଙ୍କ ଉପରେ କ'ଣ ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ?' ସେ କହିଲେ- ନାହିଁ । ବାବା ପଚାରିଲେ 'ତୁମ ଘରେ କ'ଣ ପାପୁଲି ଛାପ ନାହିଁ ଏବଂ

ତୁମେ ମହରମ୍‌ରେ ତାର ପୂଜା କରୁନାହଁ ? ତୁମର ଘରେ କାଡ଼ବିବି ନାମରେ ଜଣେ ଦେବୀ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତୁମେ ବିବାହ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ସବାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ କୃପାଭିକ୍ଷା କରୁନାହଁ ?'

ସେ ଯେତେବେଳେ ଏହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ, ବାବା କହିଲେ 'ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ପ୍ରମାଣ କ'ଣ ଦରକାର ? ତାପରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ଶ୍ରୀରାମ ଦାସଙ୍କର ଦର୍ଶନର ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ବାବା ଯେମିତି ତାଙ୍କୁ ପଛକୁ ବୁଲିବାକୁ କହିଛନ୍ତି ସାମନାରେ ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ଶ୍ରୀରାମଦାସ ସ୍ୱାମୀ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ଚରଣରେ ଲୋଟିବାକୁ ସେ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେ ତୁରନ୍ତ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ତାପରେ ସେ ବାବାଙ୍କୁ କହିଲେ 'ଆପଣ ବୃଦ୍ଧ ଭଳି ଜଣାପଡୁଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ କ'ଣ ଆପଣଙ୍କର ବୟସ ଜଣା ଅଛି ?

ବାବା କହିଲେ 'ମୋତେ ବୃଦ୍ଧ ବୋଲି କହୁଛ । ମୋ ସହିତ ଦୌଡ଼ିକି ଦେଖ ।' ଏହା କହି ବାବା ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟ ପଛରେ ଦୌଡ଼ିଲେ । ଦୌଡ଼ିବା ସମୟରେ ଗୋଡରେ ଯେଉଁ ଧୂଳି ଉଡୁଥିଲା ତା ଭିତରେ ବାବା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ତାପରେ ତାଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ସଚେତନ ହେବା ପରେ ସେ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ କଥା ବିଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ମାନସିକ ପ୍ରବୃତ୍ତିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇସାରିଥିଲା । ବାବାଙ୍କର ମହାନତା ଏବେ ସେ ହୃଦବୋଧ କରିପାରିଲେ । ତାଙ୍କର କୃପଣ ତଥା ସନ୍ଦେହୀ ଭାବ ଦୂର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ହୃଦୟରେ ବାବାଙ୍କର ଚରଣ ପ୍ରତି ନିର୍ମଳ ଭକ୍ତି ଜାତ ହେଲା । ଏହା ତ ଏକ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଥିଲା ତାହା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପରଦିନ ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆରତି ପାଇଁ ଏକତ୍ର ହେଲେ, ବାବା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରସାଦରେ ଦୁଇଟଙ୍କାର ମିଠା ଏବଂ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ତାଙ୍କୁ ଆଉ କିଛିଦିନ ଅଟକାଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇ କହିଲେ କି 'ଆଲ୍ଲା ତୁମକୁ ବହୁତ ଦେବେ ଏବଂ ଏଣିକି ସବୁ ଭଲ କରିବେ ।' ବାବାଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ତ ମିଳିଲା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କୃପା ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ବେଶ୍ ଉନ୍ନତି ହେଲା । ବାଟରେ ତାଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଳିଲା ଏବଂ ଯାତ୍ରା ବେଶ୍ ସଫଳ ହେଲା । ଯାତ୍ରା କାଳରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ବା କଷ୍ଟ ହେଲା ନାହିଁ ଏବଂ ସକୁଶଳରେ ସେ ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ବାବାଙ୍କର ବଚନ ତଥା ଆଶୀର୍ବାଦ ଏବଂ ତାଙ୍କ କୃପାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆନନ୍ଦ ସର୍ବଦା ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିପଟରେ ରହିଲା । ଏହି କଥାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ ବାବା ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଟାଣିଆଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ମାର୍ଗରେ ନେଉଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ଆଜି ମଧ୍ୟ ନେଉଛନ୍ତି ତା'ର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ।

।।ଜ୍ୟୋତିଷବାଣୀ ଖଣ୍ଡନ ଓ ପରୀକ୍ଷାରେ ସଫଳତା ।।

ତେନ୍ଦୁଲକର ପରିବାର : ମୁମ୍ବଇର ବାନ୍ଦ୍ରାରେ ତେନ୍ଦୁଲକର ପରିବାର ରହୁଥିଲେ । ସେମାନେ ବାବାଙ୍କର ବଡ଼ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ତେନ୍ଦୁଲକର ମରାଠୀ ଭାଷାରେ 'ଶ୍ରୀ ସାଇନାଥ ଭଜନମାଳା' ନାମରେ ଏକ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରାୟ ଆଠଶହ ଅଭଙ୍ଗ ଏବଂ ପଦର ସମାବେଶ ହୋଇଛି ତଥା ବାବାଙ୍କର ଲୀଳାଗୁଡ଼ିକର ମଧୁର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବାବାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ । ତାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ବାବୁ ଡାକ୍ତରୀ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ କମ୍ ଥିବାରୁ ତା'ର ପିତାମାତା କେତେକ ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ଜନ୍ମ କୁଣ୍ଡଳୀ ଦେଖାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ କହିଲେ ଏହି ବର୍ଷ ତା'ର ଗ୍ରହ ଭଲ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲେ ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ । ପୁଅ ନିରାଶ ହୋଇପଡ଼ିଲା ଓ ତା'ର ମନ ଅସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ଶେଷରେ ପିତା,ମାତା ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଶିରିଡ଼ି ଗଲେ ଏବଂ ପୁତ୍ରର ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତି କଥା ବାବାଙ୍କୁ ଭେଟି ଜଣାଇଲେ ।

ବାବା କହିଲେ 'ପୁତ୍ରକୁ କୁହ, ସେ ମୋ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁ । ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ ତଥା ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କ କଥାକୁ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଫିଙ୍ଗିଦଅ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ଜାରି ରଖି ଶାନ୍ତ ମନରେ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିବାକୁ କୁହ । ସେ ଏହିବର୍ଷ ଅବଶ୍ୟ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବ। ନିରାଶ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ ।' ମା' ଘରକୁ ଆସି ବାବାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଣୀ ପୁତ୍ରକୁ ଶୁଣାଇଲେ । ସେ ବାବାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କଲା ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କଲା, ତଥାପି ମନ ସଂଶୟଗ୍ରସ୍ତ ରହିଲା ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ନମ୍ବର ମିଳିବ କି ନାହିଁ । ଏଣୁ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ନେଇ ଦ୍ୱିଧାରେ ରହିଲା । ତେବେ ପରୀକ୍ଷକ ତ ତା ପଛରେ ଲାଗିଥିଲେ । ଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଦେଖି ଜଣେ ଛାତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଖବର ପଠାଇଲେ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ । ଏହି ପ୍ରକାର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପାଇ ସେ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲା ଓ ସେଥିରେ ବି ସଫଳ ହେଲା । ଗ୍ରହଦଶା ପ୍ରତିକୂଳ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାବାଙ୍କ କୃପାରୁ ସେ ସଫଳତା ଲାଭ କଲା । ଏଠାରେ କେବଳ ଏତିକି ଧ୍ୟାନ ଦେବାର କଥା ଯେ **କଷ୍ଟ ଏବଂ ସଂଶୟ ଶେଷରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ପରୀକ୍ଷା ତ ଯେଉଁପରି ଭାବରେ ହେବ କିନ୍ତୁ ଆମେ ଯଦି ବାବାଙ୍କ ଉପରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖି ପ୍ରୟାସ କରିବା ତାହେଲେ ଅବଶ୍ୟ ସଫଳତା ଲାଭ କରିବା ।**

ଏହି ବାଳକର ପିତା ରଘୁନାଥରାଓ ମୁମ୍ବଇର ଏକ ବିଦେଶୀ ବ୍ୟବସାୟ ଫାର୍ମରେ

ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ସେ ପରିଣତ ବୟସରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁ ରୂପେ କରିପାରୁନଥିଲେ । ଏଣୁ ଛୁଟି ନେଇ ବିଶ୍ରାମ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଛୁଟି ନେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶେଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ଫଳରେ ଅବସରକାଳୀନ ଛୁଟି ନେବାକୁ ବିଚାର କଲେ । ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଏବଂ ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ପ୍ରଧାନ ମ୍ୟାନେଜର ତାଙ୍କୁ ପେନସନ୍ ଦେଇ ସେବା ନିବୃତ୍ତ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ । ତେବେ କେତେ ଟଙ୍କା ପେନସନ୍ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ-ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ମାସିକ ୧୫୦ ଟଙ୍କା ବେତନ ମିଳୁଥିଲା । ଏହି ହିସାବରେ ପେନସନ୍ ହେଉଥିଲା ୭୫ ଟଙ୍କା । କିନ୍ତୁ ଏତିକି ଅର୍ଥ ତାଙ୍କ ପରିବାର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ସେ ବଡ଼ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବାର ୧୫ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ବାବା ଶ୍ରୀମତୀ ତେନ୍ଦୁଲକରଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦର୍ଶନ ଦେଇ କହିଲେ କି 'କେତେ ଟଙ୍କା ପେନସନ୍ ଦରକାର ? ମୋର ଇଚ୍ଛା ୧୦୦ଟଙ୍କା ହେଲେ ଚଳିବ । ତୁମେ ଏଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ?' ଶ୍ରୀମତୀ ତେନ୍ଦୁଲକର କହିଲେ 'ବାବା, ଏହି ଦାସୀକୁ ଆପଣ କ'ଣ ପଚାରୁଛନ୍ତି ? ଆପଣଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣରେ ତ ଆମର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ।'

ଯଦିଓ ବାବା ୧୦୦ ଟଙ୍କା କହିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କଥା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରୂପେ ବିଚାର କରି ଅଧିକ ୧୦ ଟଙ୍କା ଅର୍ଥାତ ୧୧୦ ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା । ବାବା ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିପରି ଅପରିମିତ ସ୍ନେହ ଓ ଧ୍ୟାନ ରଖୁଥିଲେ, ତାହା ଦେଖିବାର କଥା ।

କ୍ୟାପଟେନ ହାଟେଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ବଲପପଡ଼ି ଭୋଗ : ବିକାନୀର ନିବାସୀ କ୍ୟାପଟେନ ହାଟେ ବାବାଙ୍କର ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଦିନେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ କହିଲେ 'ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ଭୁଲିଗଲ ?' ଶ୍ରୀ ହାଟେ ବାବାଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣରେ ବିନମ୍ର ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲେ 'ସନ୍ତାନ ଯଦି ତା'ର ମାଁକୁ ଭୁଲିଯାଏ, ସେ କ'ଣ ବଞ୍ଚିପାରିବ ?' ଏହା କହି ଶ୍ରୀ ହାଟେ ତୁରନ୍ତ ବଗିଚାକୁ ଯାଇ କିଛି ବିନ୍‌ଛୁଇଁ ତୋଳିଆଣିଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଥାଳିରେ ଶୁଖିଲା ଭିକ୍ଷା ଯଥା ଘିଅ, ଅଟା ଓ ଡାଲି ଏକାଠିକରି ତଥା ଦକ୍ଷିଣା ରଖି ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ଗଲେ । ଏତିକିବେଳେ ତାଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଏବଂ ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ତାହା ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଯାହାସବୁ ଜିନିଷ ଦେଖିଥିଲେ ତାକୁ ବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଗୋଆଲିଅର ଆସିଥିଲେ, ସେଠାରୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଖକୁ ୧୨ ଟଙ୍କା ମନିଅର୍ଡ଼ର କରି ସେଥିରୁ ଦୁଇ ଟଙ୍କାର ଶୁଖିଲା ଭିକ୍ଷା(ଘିଅ, ଅଟା ଓ ଡାଲି) ଏବଂ ବିନ୍ ଆଦି କିଣି ତଥା ୧୦ ଟଙ୍କା ଦକ୍ଷିଣା ରୂପରେ ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ବନ୍ଧୁ ଶିରିଡ଼ିରେ ପହଞ୍ଚି ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ସଂଗ୍ରହ କରିନେଲେ କିନ୍ତୁ ବିନ୍ ପାଇବା କଷ୍ଟ ହେଲା ।

କ'ଣ କରିବେ ସେ ଚିନ୍ତାରେ ପଡ଼ିଥିବାବେଳେ ଜଣେ ମହିଳା ଗୋଟିଏ ଝୁଡ଼ି ଧରି ଆସୁଥିବା ଦେଖାଗଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ସେହି ଝୁଡ଼ିରେ କେବଳ ବିନ୍ ଥିଲା । ବିନ୍ କିଣି ତଥା ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଏକତ୍ର କରି ସେ ଦ୍ୱାରକାମାୟୀକୁ ଗଲେ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ହାଟେଙ୍କ ତରଫରୁ ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ । ପରଦିନ ଶ୍ରୀ ନିମୋଣକର ଅନ୍ନ ଓ ବିନ୍ ତରକାରି ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ବାବାଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ କଲେ । ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବିଷୟ ଯେ ସେ ଦିନ ବାବା କେବଳ ବିନ୍ ତରକାରି ଖାଇଲେ ଓ ଅନ୍ୟ କିଛି ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ଏହି ଖବର ଶୁଣିବା ପରେ କ୍ୟାପଟେନ୍ ହାଟେ ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ଆନନ୍ଦରେ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲିତ ହେଲେ ।

ପବିତ୍ର ମୁଦ୍ରା : ଆଉ ଥରେ ବାବାଙ୍କର ପବିତ୍ର କରକମଳ ସ୍ପର୍ଶ ହୋଇଥିବାର ଏକ ମୁଦ୍ରା ଘରେ ରଖିବାକୁ କ୍ୟାପଟେନ ହାଟେଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ଅଚାନକ ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଗଲା । ସଂଯୋଗକୁ ସେ ଶିରିଡ଼ି ଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ହାଟେ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଏକ ଟଙ୍କା ପଠାଇଲେ । ଶିରିଡ଼ି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ବାବାଙ୍କୁ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଣାମ କରି ସେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଲେ । ବାବା ତାକୁ ତାଙ୍କ ମୁଣିରେ ରଖିଦେଲେ । ତତ୍‌ପଶ୍ଚାତ କ୍ୟାପଟେନ୍ ହାଟେଙ୍କର ଟଙ୍କାଟି ଅର୍ପଣ କଲେ । ବାବା ତାକୁ ହାତରେ ଧରି ଭଲଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ । ସେଥିରେ ଅଙ୍କିତ ଚିତ୍ର ଉପରକୁ କରି ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ରଖି ଉପରକୁ ଡିଆଁଇଲେ ଏବଂ ଖେଳିଲେ । ଏହାପରେ ଉଦି ସହିତ ଟଙ୍କାଟି ଫେରାଇଦେଇ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦେଇଦେବାକୁ କହିଲେ । ବାବା ପୁଣି କହିଲେ 'ତାଠାରୁ ମୋର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । କେବଳ ଏତିକି କହିଦେବ ଯେ ସେ ଆନନ୍ଦରେ ଥାଉ ।' ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବାବାଙ୍କର ସର୍ବବ୍ୟାପକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖି ବନ୍ଧୁଜଣକ ବିସ୍ମିତ ହେଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଦ୍ରାଟି ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ବୋଲି ସେ କହିନାହାନ୍ତି । ବାବାଙ୍କୁ ଏହା ବିଦିତ ହେଲା କିପରି ? ଗୋଆଲିଅର ଫେରି ସେହି ମୁଦ୍ରାଟି ହାଟେଙ୍କୁ ଦେଇ ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲା ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ହାଟେଙ୍କ ମନ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରି ଉଠିଲା ଏବଂ ବାବା ସର୍ବଦା ଉତ୍ତମ ବିଚାରକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିବା ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲେ । ତାଙ୍କର ମନୋକାମନା ବାବା ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ।

(୪) ବାମନ ନାର୍ବେକର : ପାଠକଗଣ ! ଏବେ ଏକ ଭିନ୍ନ କଥା ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତୁ । ବାମନ ନାର୍ବେକର ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସାଇଚରଣରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ଭକ୍ତି ଥିଲା । ଥରେ ସେ ଏପରି ଏକ ମୁଦ୍ରା ଆଣିଲେ, ଯାହାର ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏବଂ ସୀତା ତଥା ଅପରପାର୍ଶ୍ୱରେ କରବଦ୍ଧ ହନୁମାନଙ୍କର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ମୁଦ୍ରାକୁ ବାବାଙ୍କର କରସ୍ପର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ପବିତ୍ର କରାଇବାକୁ ସେ ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଯେ ଉଦି ସହିତ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଏହି ମୁଦ୍ରାଟି ଫେରାଇବେ । କିନ୍ତୁ ମୁଦ୍ରାଟିକୁ ଦେଖି ବାବା ତୁରନ୍ତ ତାକୁ ମୁଣାରେ ରଖିଦେଲେ । ବାମନରାଓ ଦୁଃଖୀ

ହେବା ପରି ଜଣାଗଲା । ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ୟାମା ତାଙ୍କର ମନୋଭାବ ଜାଣିପାରି ମୁଦ୍ରାଟି ଫେରାଇବାକୁ ବାବାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ବାବା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ କହିଲେ 'ଫେରାଯିବ କାହିଁକି ? ଏହାକୁ ଆମେ ପାଖରେ ରଖିବା ଉଚିତ । ଯଦି ସେ ଏହା ବଦଳରେ ପଚିଶି ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି ତାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଫେରାଯିବ ।' ବାମନରାଓ ପଚିଶି ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରି ବାବାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ । ଏହାପରେ ବାବା କହିଲେ 'ଏହି ମୁଦ୍ରାର ମୂଲ୍ୟ ପଚିଶି ଟଙ୍କାରୁ କେତେଗୁଣ ଅଧିକ ।' ଶ୍ୟାମା ! ତୁମେ ଏହାକୁ ତୁମର ପୂଜାଘରେ ସ୍ଥାପନା କରି ନିତ୍ୟ ପୂଜା କର ।' ବାବା ଏପରି କାହିଁକି କଲେ, ଏହା ପଚାରିବାକୁ କାହାର ସାହସ ନଥିଲା । ଏହା ତ କେବଳ ବାବା ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ କାହା ପାଇଁ କେତେବେଳେ କ'ଣ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।
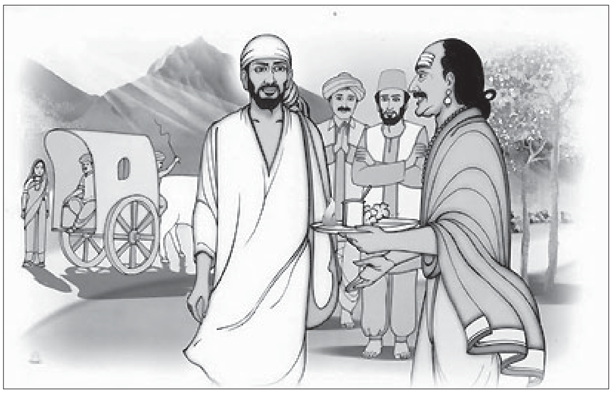
ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।